

Yttrande över departementspromemoria: Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande

Sammanfattning

Östra Göinge kommun har tidigare fått Mottagandeutredningens betänkande ”Ett ordnat mottagande - gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande” på remiss. Inom Justitiedepartementet har därefter en kompletterande promemoria tagits fram. Promemorian är en komplettering av mottagandeutredningens förslag i den del som avser egenbosättning för asylsökande. Avsikten är att promemorian ska läsas tillsammans med utredningens betänkande för att frågan om asylsökandes boende ska få en allsidig belysning vid remitteringen.

När det gäller begränsningar av asylsökandes möjlighet till egenbosättning föreslår Mottagandeutredningen en modell med social prövning av asylsökandes boende som huvudalternativ och som alternativ eller komplement en möjlighet att temporärt helt undanta vissa socialt utsatta områden från möjlighet till eget boende under asyltiden, d.v.s. utan individuell prövning av det enskilda boendet.

Anledningen till att den kompletterande promemorian tagits fram är, enligt Justitiedepartementet, att det är angeläget att skyndsamt lägga fram förslag som begränsar negativa sociala konsekvenser av asylsökandes möjligheter att ordna eget boende. En begränsning av möjligheten till eget boende bör genomföras tidigare än vad det är möjligt att reformera systemet för asylmottagande i stort. Men för att detta ska vara möjligt menar departementet att utredningens förslag behöver kompletteras när det gäller vilka kommuner som kan anses vara socialt utsatta eller hur den geografiska avgränsningen av utsatta bostadsområden i enskilda kommuner bör göras.

Kommunens synpunkter på departementspromemorian

Östra Göinge kommun inser att det är nödvändigt att utveckla och konkretisera mottagandeutredningens förslag när det gäller asylsökandes egenbosättning för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att tillämpa. Kommunen delar uppfattningen att det är bråttom att begränsa asylsökandes rätt till egenbosättning men menar samtidigt att detta behov har varit uppenbart under lång tid och att sådana begränsningar borde ha införts för flera år sedan.

Östra Göinge kommun kan däremot inte se att de kompletterande förslag som framläggs i departementspromemorian skulle innebära någon egentlig skillnad jämfört med Mottagandeutredningens betänkande. Förslagen handlar till stora delar om metodfrågor, exempelvis avseende områdesavgränsningar eller hur man kan identifiera och typifiera bostadsområden utifrån socioekonomiska kriterier.

Östra Göinge har därför samma invändningar mot departementspromemorian som framförs i kommunens yttrande över Mottagandeutredningens betänkande, nämligen att de inskränkningar av rätten till egenbosättning under asyltiden som föreslås är alldeles otillräckliga. Ett system för asylmottagning som präglas av fast struktur, god ordning, och kontroll förutsätter att rätten till egenbosättning upphör helt och inte bara i vissa särskilt utsatta områden i ett 30-tal kommuner. När det gäller varianten med social prövning hänvisar vi också till de synpunkter som framförs i kommunens yttrande över mottagandeutredningens betänkande. Förslagen i betänkandet och i den kompletterande promemorian, som ju ska betraktas som en helhet, bör omarbetas och skärpas.

Östra Göinge kommun vill i detta sammanhang särskilt framhålla de stora utmaningar som föreligger i många mindre kommuner runt om i landet utanför storstadsområdena. Dessa kommuner har under senare år tagit emot många asylsökande och nyanlända både i absoluta tal och i förhållande till folkmängden. I förhållande till folkmängden har mottagandet oftast varit betydligt högre än i de större kommuner där det går att identifiera socialt utsatta områden. Möjligheten till begränsning av egenbosättning i de mindre kommunerna behandlas överhuvudtaget inte i departementspromemorian, och egentligen inte heller av Mottagandeutredningen, trots att utmaningarna oftast är större där, med hänsyn till situationen på arbets- och bostadsmarknaden, än i kommuner med en mer diversifierad branschstruktur och tillgång till en större bostads- och arbetsmarknadsregion. I departementspromemorian konstateras endast kort att det finns anledning att återkomma till situationen i dessa kommuner. Med anledning av de utmaningar som det stora mottagandet innebär för många mindre kommuner när det gäller social sammanhållning, kommunernas ekonomi och möjligheten att på lång sikt upprätthålla en hög kvalitet i den kommunala verksamheten är ett sådant konstaterande absolut otillräckligt. Landsbygdskommuner som tagit emot många asylsökande och nyanlända har oftast inga socialt utsatta bostadsområden men har som nämnts många gånger större utmaningar än kommuner med utsatta bostadsområden. Denna insikt saknas både i mottagandeutredningens och departementets förslag som ju bara tar sikte på kommuner med socialt utsatta bostadsområden.

I Östra Göinge kommun är situationen på bostadsmarknaden just nu extremt ansträngd. Trots att kommunen för närvarande inte har någon tilldelning av asylsökande ökar befolkningen nästan dramatiskt till följd av anhöriginvandring och egenbosättning. Om det inte går att hitta en modell för att kontrollera denna utveckling står kommunen inför stora problem. Redan idag flyttar människor in i ”bostäder” i det privata beståndet som är ytterst olämpliga för bostadsändamål. Vi menar att den modell som föreslås i Mottagandeutredningen, inklusive departementspromemorian, är alldeles otillräcklig för att begränsa denna utveckling. Ett system för egenbosättning, sådant som utredningen säger sig vilja åstadkomma, och som präglas av fast struktur god ordning och kontroll, måste enligt kommunens uppfattning innebära att rätten till egenbosättning helt upphör, både under asyltiden och under den efterföljande etableringsperioden i alla typer av kommuner inte bara i de kommuner där det finns socialt utsatta bostadsområden.

